

A csatcai pálos templom

2010 július 21. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Holnap tartják a Kisasszony napi búcsút a híres dunántúli kegyhelyen, Csatkán. A zarándokok ezreinek úti célja a Bakony északkeleti oldalában megbúvó, alig hétszáz lelket számláló falucska erdős szélén lévő, 1862-ben épült kápolna. A hívek – köztük legtöbben a környező megyékből csapatostul érkező cigányok – a mennyei Máriától kérik a világi bajaik orvoslását. A csatkaai Mária-búcsúk az elmúlt két-három évtizedben kaptak országos hírré, azonban a falu plébániatemploma – pontosabban annak elődje – már hetedik évszázada szolgál kegyes helyként.

A szintén Szűz Mária titulusú egyház szentélye és tornya annak a templomnak és kolostornak a megmaradt része, amelyet a hazai alapítású pálos szerzetesrend számára építettek a XIV. század derekán. Csatka neve első ízben 1326-ban fordul elő írásban: Károly Róbert ekkor vette el – Csókák és Csesznek várával együtt – a legyőzött Csák Máté fiaitól. Nagy Lajos király hű emberének, Hédervári Kont Miklós nádornak adományozta a falut, az országgyűlés adományából épült a gótikus rendház és a templom 1357 és 1361 között. A pálos rend hazai művészetének kiváló kutatója, Guzsik Tamás (1947–2002) szerint a klostrom már 1357 előtt épülőben volt. Lajos uralkodásának tizedik évében, 1352-ben alapított egy sor apátságot kedvenc szerzetesei számára, Kont Miklós a királytól kapott csatkaai, répcei és bárándi birtokainak átengedésével csupán meggyorsította a munkálatokat.

A középkori csatkaai rendház a legerősebben patronált kolostoraink közé tartozott. A nádor, birtokos birtokadományai mellé, végrendeletében a barátokra hagyta a Várban látható Vörös Sün ház helyén állt két ingatlanát is. A klostrom töretlen fejlődését mutatja, hogy 1487-ben könyvesházát említették. Ez időben a pápai vikárius fennhatósága alá tartozott, s egy példásan hitbuzgó fráterét – Chatkai Pált – szent életű tagjai közt tart számon a pálos rendhagyomány.

A magyar szerzetes tragédiáját a törökök támadása okozta. Ahogyan 1541-ben felperzselték a rend budaszentlőrinci anyakolostorát, ugyanúgy elpusztították a csatkaai klostromot is Veszprém 1543. évi elfoglalása után. A templom azonban, ha sérülten is, megmenekült. A hódoltság alatt lakatlanná vált települést a pápai pálos barátok szereztek meg az 1630-as években. A gazdátlan községbe Pannonhalmáról hívtak jobbágyokat, akiknek lelki gondozását a móri kapucinus barátokra bízta. A falusiak a kolostor romjaiból építették a házaikat.

A templom 1738-tól Csatka plébániája. Az ezt követő két évtized során történt az épület barokk stílusú renoválása (a hajó új, csehüveg boltozata csak 1801-re készült el). A Nagy Lajos kori templom falai azonban eredeti helyükön állnak. Az alaprajz feltűnően közeli rokonságot mutat a csatkaival egykorú márianosztrai és a Pozsony melletti máriavölgyi pálos templomokéval. Szép arányú, négyszakaszos, hosszúka szentélyeik mintha „típusterv” alapján készültek volna, még a boltozatok bordáinak profiljai és a falpillérek gyámjai is úgyszólván egyformák. Különösen a keskeny csatkaai templomhajón feltűnő az úgynevezett álháromhajós szerkezet, ami a mellékhajók szokatlanul keskeny voltából adódik. A 19 méter hosszú, 13 méter széles tér északi oldalának csúcsíves pillérei alatt mindössze egy átjárószerű folyosó jelzi a gótikus „mellékhajót”. Az épület északi oldalához kapcsolt torony inkább a középkori városi szerzetes templomok tornyainak elhelyezését juttatja eszünkbe: az itteni, elenyészett klostromból is a kerengő felül járták át a barátok a torony alatti oldalkarzatra zsolozsmázni.

Holnap mégsem a hat és fél évszázados Mária-templomé, hanem a falun kívüli kegykápolnáé lesz a főszerep.

mno.hu/Ludwig Emil

Ajánló

